

ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко В. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури : навч. посіб. Харків : ХДАДМ «Колорит», 2005. 243 с.
2. Лесняк В. І. Графічний дизайн (основи професії): навч. посіб. Харків : ХДАДМ, 1983. 160 с.
3. Симонов С. С. Неординарный взгляд на использование возможностей компьютера в преподавании. Современные концепции обучения художественно-графическим дисциплинам : науч. пособ. Москва : «АСТ ПРЕСС СКД», 2002. 640 с.
4. Осин А. В. Мультимедиа в образовании : контекст информатизации. Москва : Издательский сервис. 2004. 320 с.
5. Яцюк О. Компьютерные технологии в дизайне. Эффективная реклама. Санкт-Петербург : БХВ-Петербург, 2002. 432 с.
6. Яцюк О. Компьютерные технологии в дизайне. Логотипы, упаковка, буклеты. Санкт-Петербург : БХВПетербург, 2002. 464 с.
7. Метаева В. А. Теоретические основы интеграции дизайна рекламы, психологии рекламной деятельности компьютерной графики в процессе обучения будущих специалистов по рекламе. Электронная библиотека диссертаций. URL: <http://www.dissercat.com/content/semioticheskii-podkhod-k-analizu-natsionalnoi-spetsifikigraficheskogo-dizaina-v-protseste-p> (дата звернення: 20.12.2018).
8. Сокольникова Е. В. Семиотический подход к анализу национальной специфики графического дизайна в процессе подготовки дизайнеров в вузе. Электронная библиотека диссертаций. URL : <http://www.dissercat.com/content/semioticheskii-podkhod-k-analizu-natsionalnoi-spetsifikigraficheskogo-dizaina-v-protseste-p> (дата звернення: 20.12.2018).

УДК 378.9:378.015.311:377.3

DOI <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2018-2-31-10>

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТЕХНІЧНОГО КОЛЕДЖУ

Садовенко С. Г., аспірант

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

svetlana.sad71@gmail.com

У статті досліджуються проблеми розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладачів спеціальних дисциплін технічного коледжу, зроблено аналіз освітніх програм другого (освітньо-професійного) рівня (ступінь – магістр) закладів вищої освіти на наявність у них психолого-педагогічних дисциплін на прикладі однієї технічної спеціальності. Проаналізовано форми методичної роботи в технічних коледжах щодо роботи з молодими за досвідом викладачами спеціальних дисциплін, недоліки, що виникають у викладацькій діяльності, та шляхи їх подолання. Запропоновано одну із форм розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладача на прикладі окремого навчального закладу. Підкреслено, що розвиток психолого-педагогічних компетентностей викладача можливий лише за умови функціонування визначеної та обґрунтованої системи науково-методичної роботи навчального закладу.

Ключові слова: розвиток компетентностей, психолого-педагогічні компетентності, спеціальні дисципліни, технічний коледж, педагогічна діяльність, науково-методична робота.

METHODICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCIES OF TEACHERS OF SPECIAL DISCIPLINES OF TECHNICAL COLLEGE

Sadovenko S. H., Postgraduate student

*Zaporizhzhia National University,
Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine*

svetlana.sad71@gmail.com

In the article the methodical aspects of the development of psychological and pedagogical competencies of teachers of special disciplines of technical college are studied. The purpose of the article: to analyse the level of focus on the teaching activities of graduates of higher education institutions, to identify problems in the work of a specialist who does not have a pedagogical education, in teaching, to review the methodological and pedagogical developments of various technical colleges on the development of psychological and pedagogical competences of teachers of special disciplines; to identify possible directions of development of certain competencies in the work of the teacher. The article emphasizes the need to develop a system of scientific and methodological work that takes into account the achievements of existing forms of work and eliminates their shortcomings. It would be understandable and flexible in application, and it would have a practical orientation and effectiveness. It has been proposed to create and develop psychological and pedagogical competencies of teachers of special disciplines of technical colleges to create a multilevel system that takes into account the individual characteristics of the teacher, his degree of readiness for teaching, includes both group and individual forms of work, stimulated the teacher to personal pedagogical growth. One of the forms of development of psychological and pedagogical competencies of the teacher has been offered on the example of a separate educational institution in the form of "School of the Young According to the Teacher's Experience": main tasks, recommendations for application and topics of the meetings. It has been concluded that at present the problem of the development of psychological and pedagogical competencies of teachers of special disciplines of technical college has not yet been solved. Before the head of scientific and methodical work, many problems arise, since the formation and development of psycho-communicative, pedagogical, managerial, projective and reflexive competencies is a complex multi-level process. Only with the establishment and functioning of a scientifically sound, precise and definite system that would ensure the development of psychological and pedagogical competencies of the teacher, you can predict the formation of the highly skilled teachers.

Key words: development of competences, psychological and pedagogical competence, special disciplines, technical college, pedagogical activity, scientific and methodical work.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Серед ключових завдань нового Закону «Про освіту» є питання якісної професійної освіти. Особливістю професійної освіти є те, що вона має багаторівневу модель, складається з певних етапів, серед яких здобуття професійної освіти в професійно-технічних навчальних закладах та різнопрофільних закладах вищої освіти усіх типів, у тому числі у технічних коледжах. Заключним етапом професійної освіти є здобуття вищої. Звісно, що якість підготовки висококваліфікованих фахівців у технічних коледжах значною мірою залежить від якості викладання, яку повинні забезпечувати викладачі, що мають не тільки відповідну кваліфікацію та спеціальні знання, а й знання з педагогіки, психології, методики викладання. Реформування системи освіти потребує нових ідей та нових підходів до розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладачів, особливо у зв'язку із включенням сучасних інноваційних технологій у систему викладання навчальних дисциплін та діагностування якісного рівня знань викладацького складу.

Суть статті полягає у визначенні спрямованості на викладацьку діяльність випускників закладів вищої освіти технічних спеціальностей і шляхів забезпечення розвитку їхніх психолого-педагогічних компетентностей у науково-методичній роботі технічного коледжу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми й на які спирається автор.

Своєрідною концептуальною основою професійної підготовки педагогів у вищій школі, формування професійної компетентності педагога і педагогічної майстерності стали роботи А. К. Маркової, Н. Є. Мойсеюк, О. А. Дубасенюк, І. А. Зязюна.

Говорячи про професійну компетентність, А. К. Маркова [1, с.5] визначає такі її види: спеціальна компетентність – як володіння професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток. Соціальна компетентність полягає у володінні груповою професійною діяльністю, співпрацею, соціальною відповідальністю за результати праці. Особистісна компетентність розглядається як засіб протидії професійним деформаціям, а індивідуальна як володіння прийомами самореалізації в професії, здатність до самозбереження, уміння організувати роботу без перенавантажень часу й зусиль. Останнім часом, вважає А. К. Маркова [1, с.10], доцільно говорити про екстремальну професійну компетентність, коли людина готова працювати в умовах, що раптово ускладнюються.

Н. Є. Мойсеюк [2, с.76] зазначає, що психолого-педагогічна підготовленість викладача складається із знань методологічних основ і категорій педагогіки, закономірностей соціалізації і розвитку особистості: суті, цілей і технологій навчання та виховання, законів вікового і психічного розвитку дітей, підлітків, юнацтва. Проте психолого-педагогічні знання і спеціальні знання з предмета є необхідною, але недостатньою умовою професійної компетентності. Н. Є. Мойсеюк [2, с.80] переконана, що практичне розв'язання педагогічних завдань забезпечують уміння і навички, передумовою яких є теоретико-практичні і методичні знання.

О. А. Дубасенюк [3, с.147], відмічаючи одну з характеристик особистості педагога, яка є одним з найважливіших суб'єктивних чинників досягнення вершин у професійно-педагогічній діяльності, говорить про особистісну спрямованість людини на педагогічну діяльність. Спрямованість особистості визначається науковцем [3, с.246] як сукупність стійких мотивів, що орієнтують діяльність особистості і які характеризуються інтересами, схильностями, переконаннями, ідеалами, у яких відображено світогляд людини. Крім того, спрямованість передбачає стійкий інтерес до особистостей тих, кого навчаєш, здатність до педагогічної творчості, схильність займатися саме цим видом діяльності, усвідомлення своїх здібностей. Основним мотивом суто педагогічної спрямованості є інтерес до змісту педагогічної діяльності.

І. А. Зязюн [4, с.9], розглядаючи критерії результативності професійно-педагогічної діяльності викладача, говорить про важливу роль особистості педагога, про те, що його фахова компетентність зумовлена рівнем розвитку професійної самосвідомості, індивідуально-типовими особливостями і професійно значущими якостями.

Проте, незважаючи на значну кількість досліджень у цій галузі, питання розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладачів саме технічних коледжів висвітлено недостатньо, тим більше не сформульовано конкретного шляху вирішення цієї проблеми в навчальних закладах України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета статті: проаналізувати рівень спрямованості на викладацьку діяльність випускників закладів вищої освіти, виявити проблеми в роботі фахівця, що не має педагогічної освіти, у викладацькій діяльності, зробити огляд методико-педагогічних напрацювань різних технічних коледжів з питань розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладачів спеціальних дисциплін; визначити можливі напрями розвитку визначених компетентностей у роботі викладача.

Для об'єктивності нашого дослідження вважаємо за потрібне проаналізувати освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (освітньо-професійного) рівня (ступінь – магістр) різних університетів України, що готують спеціалістів однієї галузі знань: 13 Механічна інженерія, яка є однією з найпоширеніших і підготовка з якої відбувається в майже кожному технічному та національному університетах. Ми визначимо, яким чином спрямованість на викладацьку діяльність реалізована в освітніх програмах конкретних

університетів. Довільно було обрано десять університетів України з Києва, Вінниці, Кременчука, Луцька, Тернополя, Хмельницька, Дніпра, Кам'янського, Маріуполя для аналізу освітніх програм зазначеної галузі знань та рівня вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

В освітніх магістерських програмах чотирьох з десяти університетів (Дніпровський державний технічний університет, Луцький національний технічний університет, Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського, Національний університет біоресурсів і природокористування України) дисципліни психолого-педагогічного спрямування не заплановані взагалі. У блок вибіркового дисциплін ще трьох університетів увійшли: «Методика викладання у вищій школі» (Таврійський державний агротехнологічний університет), «Педагогіка вищої школи» (ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»), «Педагогіка та методика викладання спеціальних дисциплін» (Хмельницький національний університет). У нормативну частину та обов'язкові компоненти тільки три університети внесли «Педагогіку, психологію та методику викладання у вищій школі» (Вінницький національний технічний університет), «Педагогіку вищої школи» (Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»), «Педагогіку та етику професійної діяльності» (Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя). Отже, 40% університетів згідно з нашим дослідженням не дають можливості своїм випускникам мати хоча б основи психолого-педагогічної підготовки, щоб в подальшому займатися педагогічною діяльністю (див. рис.1). 30% закладів включили дисципліни педагогічної спрямованості у блок вибіркового дисциплін. І тільки 30% університетів забезпечують вивчення основ педагогіки та методики викладання, включивши певні дисципліни в нормативну частину освітньої програми.

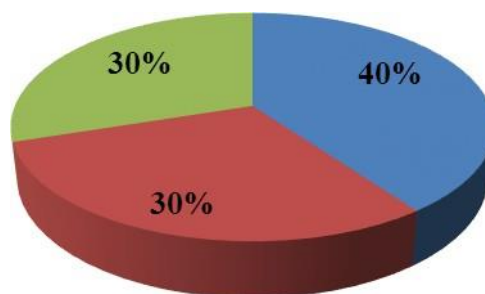

Рис.1. Спрямованість на викладацьку діяльність випускників університетів

Дуже поширеною є ситуація, коли випускник технічного університету приходить на викладацьку роботу в коледж, маючи ґрунтовні знання зі спеціальних дисциплін, але не маючи (або майже не маючи) уявлень про вікову психологію підлітків, основи педагогіки, методи та форми роботи зі студентською аудиторією. Ще більш проблемними є випадки, коли фахівець зі значним досвідом роботи на підприємстві, вже в зрілому віці, починає свою педагогічну діяльність. Найтипівішими складнощами в цей період для викладача є:

- невміння якісно організувати роботу на навчальному занятті: визначити структуру заняття, сформулювати мету, задачі, спланувати час;
- нездатність володіти увагою аудиторії, застосовувати активні форми роботи зі студентами;
- недостатній контакт зі студентами, відсутність доброзичливих, партнерських стосунків;
- помилки у визначенні методів та форм роботи, діагностики, контролю відповідно до типу занять;
- складнощі у плануванні своєї роботи, розробці навчально-методичної та звітної документації.

Отже, відсутність психолого-педагогічних компетентностей призводить до суттєвих недоліків у роботі, прикрих помилок, підриву авторитету в очах студентів і колег.

Підвищення кваліфікації один раз на п'ять років не вирішує цю проблему. Обласні інститути підвищення кваліфікації розраховані здебільшого на підготовку та перепідготовку вчителів загальної середньої освіти та викладачів загальноосвітніх дисциплін. Останнє Положення про підвищення кваліфікації (2013 рік) дозволяє обирати самостійно форми та місце її проходження. Найпоширенішою для викладачів спеціальних дисциплін формою підвищення кваліфікації є стажування на відповідних власному диплому кафедрах університетів або підприємствах. Ні перше, ні друге не вирішує визначених нами проблем, оскільки підвищення кваліфікації спрямовано на поглиблення знову ж таки спеціальних знань з предмета.

Оскільки ця проблема існувала завжди, то в кожному технічному коледжі її намагалися вирішити власними силами та за власним розумінням. Нормативно прийнятих та визначених вимог до забезпечення розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладача не існує і зараз. Аналізуючи досвід роботи методистів технічних коледжів міста та регіону, вивчаючи положення, різні види внутрішніх нормативних документів, можна зазначити наступне. По-перше, багато років досить поширеною формою роботи з молодими за досвідом викладачами, що не мають педагогічної освіти, було і залишається наставництво. Наставництво вводиться для надання методичної допомоги молодим спеціалістам і викладачам, які прибули в поточному році.

Мета наставництва:

- швидка й ефективна адаптація молодих викладачів до особливостей навчально-виховної та методичної роботи в навчальному закладі;
- надання практичної допомоги в проведенні занять, виховних заходів.

Завдання наставництва:

- надання допомоги молодим викладачам і кураторам навчальних груп в оволодінні новими технологіями навчання та виховання, у науковій організації педагогічної роботи;
- формування педагогічного такту та педагогічної майстерності;
- виховання бажання постійного педагогічного пошуку.

У кожному навчальному закладі, де застосовується така форма роботи, директором коледжу затверджується положення, у якому визначаються вимоги до наставника, його обов'язки, заохочення та права і обов'язки молодих за досвідом викладачів. На наш погляд, недоліками такої форми роботи є:

- безсистемність, відсутність чіткої програми роботи;
- невизначеність у термінах і тривалості наставництва;
- несформульованість конкретних задач, форм, методів роботи, кінцевого очікуваного результату.

Дуже часто наставництво носить формальний характер епізодичних консультацій та небажаного додаткового навантаження для досвідченого викладача.

По-друге, досить поширеною є точка зору, що оскільки наявність диплома спеціаліста або магістра дає право на викладацьку діяльність, то і не варто взагалі зосереджувати увагу на цій проблемі, кожен сам з досвідом власної роботи отримає необхідні навички. Є навчальні заклади, де не існує навіть якої-небудь програми, комплексу дій, положення, які б висвітлювали цей напрям роботи.

По-третє, використовується багато різноманітних спроб з боку методистів, заступників директорів з навчальної та виховної роботи, голів циклових предметних комісій якимось чином ліквідувати прогалини теоретичної та практичної психолого-педагогічної підготовки

викладачів спеціальних дисциплін. Це проведення різноманітних тренінгів, семінарів, педагогічних читань, майстер-класів, конференцій, що мають стати допомогою для тих, хто цього потребує. Безумовно, певну позитивну роль вони відіграють та попри всі очевидні результати треба звернути увагу й на слабкі сторони такої роботи, що дуже подібні до недоліків наставництва:

- немає конкретного алгоритму підготовки, технології з чітко визначеними етапами, структурою, змістом програми;
- не враховується рівень готовності/неготовності викладача спеціальних дисциплін технічного коледжу до педагогічної роботи;
- фактично відсутня індивідуальна робота;
- не оцінюється рівень досягнень викладача, бо не визначені конкретні цілі та задачі.

Тому є нагальною необхідністю розробити таку систему, яка б враховувала здобутки вже існуючих форм роботи та ліквідувала їх недоліки, була б зрозумілою та гнучкою в застосуванні, мала практичну спрямованість та результативність.

Науково-методична робота – це сучасна система організаційного, наукового, методичного забезпечення неперервного розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладача, яка може адаптуватись до сучасних змін в освітньому просторі, зберігаючи при цьому власні особливості. Науково-методична робота містить у собі певні компоненти, але системою стає лише тоді, коли між елементами утворюється цілеспрямована взаємодія [5, с.123] (рис. 2).

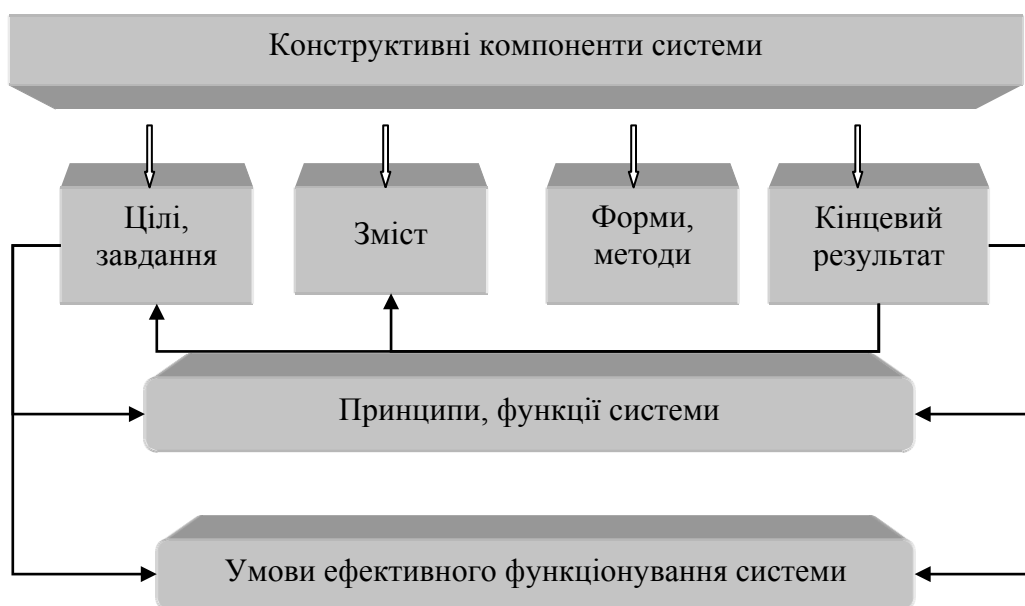

Рис. 2. Загальна модель системи науково-методичної роботи
(за Старченко К. М. та ін.)

Однак треба визначити, що ми розуміємо під психолого-педагогічними компетентностями викладача. Виходячи з досвіду роботи в коледжі, пропонуємо виділити такі складові: психолого-комунікативну, педагогічну (предметну, дидактичну, методичну), управлінську, проєктивну, рефлексивну компетентності.

Психолого-комунікативна компетентність викладача коледжу включає здатність:

- здійснювати мотивацію кожного навчального заняття, тематичного блоку та дисципліни загалом;
- формувати позитивне ставлення студентів до навчання взагалі та вивчення певної дисципліни зокрема;
- виявляти здатність до емпатії;
- організовувати спілкування студентів;
- застосовувати демократичний стиль спілкування зі студентами;

- створювати позитивний психологічний клімат на занятті.

Педагогічна компетентність викладача складається з предметної, дидактичної та методичної компетентностей:

Предметна компетентність викладача визначається як теоретична і практична готовність до викладання дисципліни:

- працювати з різними джерелами інформації, аналізувати, синтезувати, узагальнювати та використовувати нові факти, досягнення в галузі в процесі освіти;
- використовувати імітаційні методи: створювати виробничі ситуації, застосовувати навчальні рольові ігри;
- організовувати навчальні екскурсії на підприємства.

Дидактична компетентність викладача характеризується здатністю:

- до визначення мети і завдань навчання, заняття й усього курсу дисципліни;
- самостійно й успішно вирішувати в теорії та практиці методологічні проблеми;
- реалізовувати конкретні методи навчання;
- визначати оптимальні можливості методів та засобів навчання;
- конструювати нові освітні технології.

Методична компетентність викладача проявляється в поінформованості з проблем інновацій у галузі освіти, використанні різноманітних освітніх технологій і засобів навчання, способах організації роботи студентів на занятті:

- систематизувати матеріал навчального заняття та дисципліни в цілому;
- розробляти дидактичний матеріал для навчального заняття;
- творчо застосовувати прийоми, методи для реалізації поставлених навчальних завдань;
- організовувати навчальний процес як педагогічну взаємодію.

Управлінська компетентність викладача визначається як здатність планувати, організовувати й контролювати навчально-виховний процес та власну професійну діяльність для досягнення прогнозованого результату:

- визначати способи поетапної реалізації цілей навчання і виховання;
- оцінювати рівень навчальних досягнень студентів з усіх видів діяльності;
- використовувати різні види і методи контролю;
- керувати фронтальною, груповою та індивідуальною роботою студентів на заняттях;
- організовувати самостійну роботу студентів;
- імпровізувати відповідно до навчальної ситуації, проявляти управлінську гнучкість.

Проективна компетентність викладача полягає у здатності передбачати наслідки фахової та особистісної діяльності:

- передбачати результати навчально-виховного процесу;
- планувати результати, яких необхідно досягти студентам після виконання завдань з певних видів діяльності;
- розробляти навчальні плани і програми з дисципліни;
- розробляти плани заняття;
- проектувати зміст навчання з дисципліни;
- проектувати діяльність студентів на занятті;
- проектувати і прогнозувати власну педагогічну діяльність відповідно до предмета.

Педагогічна рефлексивна компетентність викладача полягає у здатності аналізувати результати своєї викладацької діяльності та спрямовувати свої зусилля на її перетворення, вдосконалення тощо:

- оцінювати результати навчально-виховної роботи;
- коригувати процес навчання за кінцевими результатами;
- аналізувати педагогічні ситуації.

На наш погляд, для діагностики, формування та розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладачів спеціальних дисциплін технічних коледжів доцільно створити методичну систему, яка б враховувала індивідуальні особливості викладача, його рівень

готовності до педагогічної роботи, включала як групові, так й індивідуальні форми роботи, стимулювала викладача до особистісного педагогічного зростання. Однією з можливих форм роботи є «Школа молодого за досвідом викладача», і ми пропонуємо досвід Індустріального коледжу ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» міста Кам'янського. Функції організатора роботи «Школи» та її безпосереднього керівника виконує методист коледжу. Головними завданнями «Школи» є ознайомлення з основними видами навчальних занять у закладах вищої освіти, вивчення характерних ознак традиційних й нестандартних форм проведення занять, розгляд питань щодо модернізації змісту, форм, методів і засобів навчання, упровадження наукоємних технологій, педагогічних інновацій, ефективного використання інформаційних, зокрема мультимедійних та електронних засобів навчання, запровадження інтерактивних методів навчання.

Доцільно одразу сформувати перелік питань, які виносяться для обговорення на індивідуальні консультації для молодих за досвідом викладачів. Наприклад, вимоги до ведення та оформлення навчально-облікової документації, розробка рекомендацій до вивчення тем, що винесені на самостійне опрацювання студентами, основні принципи розробки завдань комплексної контрольної роботи (підсумкової контрольної роботи) з предмета, ознайомлення з основними документами, які регламентують діяльність викладача коледжу.

Зазначимо, що деякі теми варто спочатку розглянути під час групової роботи на загальному засіданні, це значно спрощує подальшу індивідуальну роботу з викладачем. Безумовно, це не виключає того, що не всі слухачі однаково ефективно сприйматимуть нову та складну для себе інформацію під час групової роботи, виникатимуть час від часу питання, які вимагатимуть вирішення вже під час індивідуальних консультацій. Перший етап ознайомчий, на другому етапі поглиблюються вже набуті знання. На початку кожного навчального року складається план роботи «Школи», де визначаються тематика та кількість засідань, склад слухачів першого та другого етапів навчання, педагогічні працівники, які запрошуються для поширення власного досвіду роботи. План роботи затверджується директором коледжу. Як можливий варіант пропонуємо наступну тематику засідань «Школи молодого за досвідом викладача», розраховану на два етапи (два роки) навчання.

На першому занятті першого етапу навчання доцільно запропонувати тему «Методичні вимоги до оформлення навчальної документації». Необхідно ознайомити слухачів «Школи» з правилами заповнення журналу навчальної групи, принципами розробки навчальної робочої програми з дисципліни, індивідуального робочого плану викладача, структурою комплексної контрольної роботи. Наприкінці заняття проводиться анкетування викладачів. Аналіз анкет дає можливість визначити коло проблем, які турбують викладача, певні індивідуальні риси характеру, рівень його зацікавленості новою роботою та спрямованість на самовдосконалення. Ця інформація допомагає в подальшій індивідуальній роботі з викладачем, а іноді й у груповій. Друге заняття проводиться за темою «Основні види навчальних занять у закладах вищої освіти». Розглядаються типи, структура, методики проведення лекцій, практичних, лабораторних та семінарських занять. На третьому засіданні пропонується тема «Контроль знань студентів. Види контролю. Організація та методичне забезпечення контролю навчальної діяльності студентів». Викладачі вже працюють декілька місяців, у них накопичуються питання та проблеми, тому можливе певне коригування або доповнення тематики засідань. На четвертому засіданні говоримо про сучасні педагогічні технології та приклади їх застосування в освітньому процесі в коледжі. Дуже важливо зосередити увагу на практичній складовій кожної з технологій. Останнє заняття – підсумкове, на якому викладачі діляться враженнями від першого навчального року в ролі викладача, демонструють те, що їм вдалося зробити протягом року: навчально-методичні комплекси, методичні розробки, методичні рекомендації тощо. Проводимо заняття у формі педагогічної вітальні «Наші здобутки».

На другому етапі навчання розглядаються такі теми: «Організація самостійної роботи студентів», «Вивчення психологічних особливостей студентів», «Аналіз і самоаналіз занять», «Опрацювання матеріалів періодичних видань», «Методичні розробки викладачів –

необхідна умова професійного зростання», «Методичне забезпечення кабінету (лабораторії) як складова навчально-методичного комплексу з дисципліни». Доцільним є запрошення на засідання «Школи молодого за досвідом викладача» членів адміністрації, голів циклових предметних комісій, викладачів-методистів та інших викладачів, які мають значний досвід педагогічної роботи, власні авторські напрацювання, які можуть поділитися досвідом вирішення певної проблеми. Ефективним є залучення до роботи психолога коледжу, який не тільки знайомить з основами загальної та вікової психології студентів, але й надає необхідну психологічну підтримку викладачам та кураторам груп. Тільки після набуття необхідних знань та вмінь молодими за досвідом викладачами можна переходити до подальшого розвитку їхніх психолого-педагогічних компетентностей.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

Проаналізувавши методичні аспекти розвитку психолого-педагогічних компетентностей викладачів спеціальних дисциплін технічного коледжу, ми розуміємо, що на сьогодні ця проблема ще не вирішена в науково-методичному аспекті. Перед керівником науково-методичної роботи постає багато завдань, адже формування і розвиток психолого-комунікативної, педагогічної, управлінської, проєктивної та рефлексивної компетентностей – складний багаторівневий процес. Лише за умови створення та функціонування науково-обґрунтованої, чіткої та визначеної науково-методичної системи, яка б забезпечувала розвиток психолого-педагогічних компетентностей викладача, можна прогнозувати формування висококваліфікованого педагога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маркова А. К. Психология профессионализма. *Международный гуманитарный фонд «Знание»*. 1996. С. 5-11. URL: <http://www.p-lib.ru/pedagogika/markova-psihologiya-professionalizma/professionalizm-kompetentnost-kvalifikaciya.html>
2. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Бібліотека українських підручників 2010 – 2018. С. 76-82. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/347-pedagogka-moyseyuk-n.html>
3. Дубасенюк О. А., Антонова О. Є. Методика викладання педагогіки: навч. посіб. 2-ге вид., доп. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 375 с.
4. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф. та ін. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища шк., 1997. 349 с.
5. Старченко К. М., Пуцов В. І, Завалевський Ю. І., Литвиненко Г. М. Управління інноваційним розвитком районного (міського) методичного кабінету: наук.-метод. посіб. Чернівці: Букрек, 2010. 344 с.

УДК 378.4:378.14

DOI <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2018-2-31-11>

РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Тягло Н. В., здобувач

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

n.v.tjaglo@gmail.com

У статті здійснений аналіз сутності дослідницької компетентності сучасного вчителя як особливої складової його професійної компетентності; розглянуті нормативні та наукові засади розуміння сутності дослідницької компетентності педагога, подана її загальна структура. У статті зазначено, що дослідницька